

Avaleht>Teie õigused>Süüdistatavad (kriminaalmenetlused)

Süüdistatavad (kriminaalmenetlused)

Eesti

Nendel teabelehtedel selgitatakse, mis juhtub, kui teid kahtlustatakse või süüdistatakse kuriteos, mida menetletakse kohtus. Teabeleht nr 5 sisaldab teavet väiksemate liiklusnõuete rikkumiste kohta, mille puhul kohaldatakse tavaliselt rahatrahvi. Kui te olete kuriteo ohvriks langenud, leiate kogu teabe oma õiguste kohta siit.

Kriminaalmenetluse lühikirjeldus

Allpool esitatakse lühikirjeldus kriminaalmenetluse tavapäraest etappidest.

Kriminaalmenetluse alustamine

Kohtueelne menetlus ehk uurimine

Juurdepääsu andmine kriminaaltoimikule ja taotluste lahendamine

Süüdistuse esitamine

Kohtueelne menetlus kohtus

Kohtulik arutamine

Kohtuotsus

Apellatsioon- ja kassatsioonimenetlus (teise ja kolmanda astme kohtus)

Kohtuotsuse täitmine

Üksikasjalikku teavet menetluse kõikide etappide ja oma õiguste kohta leiate teabelehtedelt. See teave ei asenda õiguslast nõu ning selle eesmärk on vaid anda juhiseid.

Euroopa Komisjoni roll

Euroopa Komisjonil ei ole liikmesriikide kriminaalmenetluses mingit osa ning komisjon ei saa teid kaebuste korral aidata. Nendel teabelehtedel esitatakse teave selle kohta, kuidas ja kellele kaebus esitada.

Vajaliku teabe leidmiseks klõppige alltoodud linkidel

1. Õiguslaste nõu saamine

2. Minu õigused kuriteo uurimise ajal

Kriminaalmenetluse alustamine

Kinnipidamine ja vahistamine

Ülekuulamine ja tõendite kogumine

Juurdepääsu andmine kriminaaltoimikule, taotluste lahendamine ja süüdistuse esitamine

Täiendav teave mitteresidentidele

3. Minu õigused kohtumenetluse ajal

4. Minu õigused pärast kohtumenetlust

5. Liiklusnõuete rikkumised

Seonduvad lingid

Ülevaade Eesti kriminaalmenetlusest inglise keeles

Viimati uuendatud: 08/08/2018

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Õiguslaste nõu saamine

Kui te olete kaasatud mingil viisil kriminaalmenetlusesse, on sõltumatu õiguslaste nõu saamine väga tähtis. Teabelehtedelt leiate teavet selle kohta, millal ja millistel tingimustel on teil õigus olla esindatud kaitsja poolt. Lisaks leiate nendelt teavet selle kohta, mida kaitsja teie heaks teeb. Sellel üldisel teabelehel esitatakse teave selle kohta, kuidas leida kaitsja ja kuidas kaetakse tema tasud, kui te ise maksta ei suuda.

Kas mul peab olema kaitsja?

Kohtueelse menetluse ajal teil peab olema kaitsja alates sellest hetkest, kui teil on võimalus kriminaaltoimikuga tutvuda (vt [teabelehte nr 2](#)). Enne seda etappi peab teil olema kaitsja järgmistel juhtudel:

kui te olite kuriteo toimepanemise ajal alaealine;

kui te ei saa end füüsilise või vaimse puude tõttu ise kaitsa või kui teie kaitsmine on sellise puude tõttu raskendatud;

kui teid kahtlustatakse kuriteos, mille eest võib mõista eluaegse vangistuse;

kui teie huvid on vastuolus teise, kaitsjat omava isiku huvidega;

kui te olete olnud vahi all vähemalt kuus kuud.

Kaitsja osavõtt kohtumenetlusest on kohustuslik, välja arvatud kokkuleppemenetluses, sealhulgas kriminaalmenetluse seadustiku §-des 239-250 sätestatud korras kiirmenetluse vormis toimetatavas kokkuleppemenetluses, kui kahtlustatav või süüdistatav ei ole esitanud taotlust kaitsja osalemiseks kohtumenetluses ning kaitsja osalemine ei ole menetleja hinnangul õigusemõistmise huvides vajalik; samuti teise astme kuriteo menetlemisel lühimenetluses, sealhulgas kriminaalmenetluse seadustiku §-des 233-238 sätestatud korras kiirmenetluse vormis toimetatavas lühimenetluses, kui süüdistatav on kaitsjast loobunud ja kaitsja osalemine ei ole menetleja hinnangul õigusemõistmise huvides vajalik.

Kaitsja leidmine

Teil on õigus valida endale ise kaitsja, kes on nõus teid lepingu alusel esindama. Advokaatide nimed ja kontaktandmed leiate Eesti Advokatuuri veebisaidilt. Kui teil ei ole lepingulist kaitsjat või kui teie kaitsja ei saa teid esindada, on teil õigus taotleda endale kaitsja määramist. Sellisel juhul määrab teile kaitsja Eesti Advokatuur.

Teie majanduslik olukord ei mõjuta teie õigust saada Eesti Advokatuuri määratud kaitsja. Kaitsja määramist taotledes ei pea te avaldama andmeid oma rahalise olukorra kohta.

Kui te tahate, et teile määraks kaitsja Eesti Advokatuur, peate esitama vastava taotluse uurimisasutusele, prokuratuurile või kohtule.

Teatavatel juhtudel on kaitsja osavõtt kohustuslik. Kui te ei ole sellisel puhul endale ise kaitsjat valinud, määrab kaitsja teile uurimisasutus, prokuratuur või kohus. Te ei pea kaitsjat taotlema.

Kaitsjale tasumine

Te peate enda valitud kaitsjale teenuste eest tasuma. Kaitsjale tasu ja selle maksmise tingimused määratakse kindlaks kliendilepingus.

Kui te ei taha kaitsjat ise palgata, on teil õigus kasutada riigi määratud kaitsja abi. Eesti Advokatuuri määratud kaitsja eest tasub riik. Teie ei pea kaitsjale tasuma. Kui kohus mõistab teid süüdi, olete kohustatud riigile kaitsjatasu hüvitama.

Kas ma saan kaitsjat vahetada?

Teil on õigus enda valitud kaitsjat vahetada. Kui teile määrati kaitsja, on teil õigus kaitsjat vahetada, kui algselt määratud kaitsja ja uus kaitsja sellega nõustuvad. Kui teile määratud kaitsja on olnud ebakompetentne või hooletu, on teil õigus esitada kohtule taotlus kõnealuse kaitsja taandamiseks ja uue kaitsja määramiseks Eesti Advokatuuri poolt.

Seonduvad lingid:

Eesti Advokatuur

Viimati uuendatud: 08/08/2018

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Minu õigused kuriteo uurimise ajal

Kriminaalmenetlus koosneb kahest etapist: kohtueelsest menetlusest ehk uurimisest ja kohtumenetlusest. Kriminaalmenetluse võib lõpetada ka ilma et asi kohtusse jõuaks (nt kui uurimise käigus tehakse kindlaks, et kuritegu toime ei pandud). Kuriteos saab teid süüdi mõista ainult kohtus.

Mis on kohtueelse menetluse eesmärk?

Kohtueelse menetluse eesmärk on teha kindlaks, kas kuritegu pandi toime ja millised olid kuriteo asjaolud. Uurimise ajal kogutakse tõendeid väidetava kuriteo kohta, tehakse kindlaks asjaolud ning võetakse vastu otsus, kas teile süüdistuse esitamine on piisavalt tõendatud.

Millised on eeluurimise etapid?

Kriminaalmenetluse alustamine

Kriminaalmenetlust alustab uurimisasutus (politsei või mõni muu selleks pädev riigiasutus) või prokuratuur. Kriminaalmenetlust alustatakse, kui politsei või prokuratuur on saanud teavet väidetava kuriteo kohta.

Kinnipidamine ja vahistamine

Kui uurimisasutusel on alust kahtlustada, et te olete kuriteo toime pannud, võib teid kahtlustatavana kuni 48 tundi kinni pidada. Kinnipidamise korral peab uurimisasutus teid viivitamata üle kuulama.

Kui uurimise ajal selgub, et teie kinnipidamine on alusetu, tuleb teid koheselt vabastada. Kui prokuratuur on veendunud, et teid tuleb kinni pidada kauem selleks, et te ei hoiduks uurimisest kõrvale või ei paneks toime uusi kuritegusid, peab ta taotlema kohtult määrust teie vahistamiseks.

Sellisel juhul viiakse teid kohtuniku ette 48 tunni jooksul alates teie kinnipidamise hetkest. Kohtunik otsustab, kas vahistamine on asjakohane. Kui kohtunik leiab, et vahistamiseks alust ei ole, vabastatakse teid koheselt.

Ülekuulamine ja tõendite kogumine

Uurimise eesmärk on koguda kuriteo asjaolusid selgitavaid tõendeid. Sel eesmärgil kuulatakse üle kahtlustatav, kannatanu ja tunnistajad, kogutakse tõendeid, viiakse läbi kohtueksperdiise ning tehakse jälitustoiminguid. Kõik tõendite kogumise toimingud tuleb dokumenteerida kooskõlas seadusega. Teie süüdistuse esitamiseks võib kasutada üksnes seaduslikke ja õiguspäraselt kogutud tõendeid.

Juurdepääsu andmine kriminaaltoimikule, taotluste lahendamine ja süüdistuse esitamine

Koostatakse kriminaaltoimik, mis sisaldab üksikasju kohtueelse menetluse ja tõendite kohta. Teil on õigus enne kriminaaltoimiku tutvustamist taotleda juurdepääsu tõenditele, mis on olulised teie vastu esitatud kahtlustuse sisu täpsustamiseks, kui see on vajalik õiglase menetluse ja kaitses ettevalmistamise tagamiseks. Tõenditele juurdepääsu võimaldamise otsustab prokuratuur. Prokuratuur võib määрусega keelduda tõenditele juurdepääsu võimaldamisest, kui see võib oluliselt kahjustada teise isiku õigusi või kui see võib kahjustada kriminaalmenetlust. Juurdepääs kogutud tõenditele tagatakse hiljemalt pärast seda, kui kohtueelne menetlus on lõpule viidud. Siis annab prokuratuur kaitsjale kriminaaltoimiku koopia. Teie kaitsja tutvustab teile kogutud tõendeid ja teie vastu esitatud süüdistuse alust.

Teil ja teie kaitsjal on õigus esitada prokuratuurile taotlusi (nt täiendavate tõendite toimumiseks, kriminaalmenetluse lõpetamiseks jne). Prokuratuur peab nende taotluste kohta otsuse tegema. Kui prokuratuur taotlust ei rahulda, võite esitada sama taotluse kohtumenetluse ajal ka kohtule.

Kui pärast seda, kui toimikut on teile tutvustatud ja teie taotluste kohta on otsused tehtud, leiab prokurör, et teie vastu süüdistuse esitamiseks on piisavalt tõendeid, koostab ta süüdistusakti.

See on dokument, mis sisaldab kuriteo asjaolusid ja milles esitatakse süüdistust kinnitavad tõendid. Prokurör tutvustab süüdistusakti kaitsjale ja saadab selle kohtule. Süüdistusakti alusel alustab kohtunik kohtumenetlust.

Minu õigused uurimise ajal

[Kriminaalmenetluse alustamine](#)

[Kinnipidamine ja vahistamine](#)

[Ülekuulamine ja tõendite kogumine](#)

[Juurdepääsu andmine kriminaaltoimikule, taotluste lahendamine ja süüdistuse esitamine](#)

[Täiendav teave mitteresidentidele](#)

[Kriminaalmenetluse alustamine](#)

Miks alustatakse kriminaalmenetlust?

Kriminaalmenetlust alustatakse, sest uurimisasutus on saanud teavet, mis annab alust arvata, et toime on pandud kuritegu. See teave võib põhineda mõne inimese kaebusel või sellise asjaolu tuvastamisel, mis annab alust kahtlustada kuriteo toimepanekut.

Kriminaalmenetluse eesmärk on teha kindlaks, kas kuritegu on toime pandud, ning kui see leiab kinnitust, siis kas on piisavalt tõendeid kahtlustatavale süüdistuse esitamiseks.

Kes toimetab eeluurimist?

Kriminaalmenetlust juhivad prokuratuur ning eeluurimist toimetab uurimisasutus vastavalt prokuratuuri juhistele. Üldiselt toimetab uurimist politsei.

Uurimist võivad toimetada ka kaitsepolitsei, maksu- ja tolliamet, keskkonnainspeksioon, justiitsministeeriumi vanglate osakond ja vangla, sõjaväepolitsei ja konkurentsiamet.

Uurimisasutused võivad teatavaid menetlustoiminguid teha ainult kas prokuratuuri või kohtu loal.

Kuidas ma saan teada kriminaalmenetluse alustamisest?

Kriminaalmenetlus algab esimese menetlustoiminguga. Kui teid kahtlustatakse kuriteo toimepanemises, saate kriminaalmenetluse alustamisest üldjuhul teada siis, kui teid kahtlustatavana kinni peetakse või kui teid kutsutakse uurija juurde ülekuulamisele.

Miks mind võidakse kahtlustada kuriteo toimepanemises?

Teid võidakse käsitada kahtlustatavana, kui uurimisasutusel on piisavalt alust arvata, et te olete kuriteo toime pannud. Nendeks alusteks võivad olla erinevad põhjused, näiteks:

teid tabati kuriteo toimepanemiselt või vahetult pärast seda;
kuriteo pealtnägija või kannatanu osutab teile kui kuriteo toimepanijale;
kuriteojäljed või muud andmed viitavad teile kui kuriteo toimepannud isikule.

Millised on minu õigused kahtlustatavana?

Kahtlustatavana on teil järgmised peamised õigused:

õigus teada kahtlustuse sisu ja anda selle kohta ütlusi või keelduda ütluste andmisest;

õigus teada, et teie ütlusi võidakse kasutada teie vastu;

õigus tõlgi abile;

õigus kaitsja abile;

õigus kohtuda kaitsjaga teiste isikute juuresolekuta;

õigus olla üle kuulatud, osaleda vastastamisel, ütluste seostamisel olustikuga ja teie äratundmiseks esitamisel kaitsja juuresolekul;

õigus osaleda teid käsitleva vahistamisaotluse arutamisel kohtus;

õigus esitada tõendeid;

õigus esitada taotlusi ja kaebusi;

Õigus tutvuda menetlustoimingu protokolliga ning teha menetlustoimingu tingimuste, käigu ja tulemuste ning protokolliga kohta avaldusi, mis protokollitakse; anda nõusolek kokkuleppemenetluse kohaldamiseks, osaleda kokkuleppemenetluse läbirääkimistel, teha ettepanekuid kohaldamisele kuuluva karistusliigi ja -määra kohta ning sõlmida või sõlmimata jätta kokkuleppemenetluse kokkulepe.

Millised on minu kohustused?

Te olete kohustatud:

ilmuma kohale uurimisasutuse, prokuratuuri või kohtu kutsel;

osalema menetlustoimingu ning alluma uurimisasutuse, prokuratuuri ja kohtu korraldustele.

Mida mulle öeldakse toimuva menetluse kohta?

Kui te olete kahtlustatav, peab uurimisasutus teile selgitama teie õigusi ja kohustusi. Teil palutakse kirjutada alla kirjalikule protokollile ning seda tehes kinnitate, et teile on teie õigusi ja kohustusi selgitatud.

Pärast seda öeldakse teile, milles teid kahtlustatakse. See tähendab, et teile esitatakse lühikirjeldus kuriteost, mille toimepanemises teid kahtlustatakse. Teile esitatakse ka seadusesätteid, mille alusel klassifitseeritakse tegu kuriteona. Teil on õigus enne kriminaaltoimiku tutvustamist taotleda juurdepääsu tõenditele, mis on olulised teie vastu esitatud kahtlustuse sisu täpsustamiseks, kui see on vajalik õiglase menetluse ja kaitse ettevalmistamise tagamiseks. Samuti on teil õigus taotleda juurdepääsu tõenditele, mis on olulised vahistamisaotluse põhjendatuse arutamiseks ning kinnipidamise ja vahistamise vaidlustamiseks kohtus. Tõenditele juurdepääsu võimaldamise otsustab prokuratuur. Prokuratuur võib määrusega keelduda tõenditele juurdepääsu võimaldamisest, kui see võib oluliselt kahjustada teise isiku õigusi või kui see võib kahjustada kriminaalmenetlust. Enne kohtueelse menetluse lõpule viimist ei ole uurimisasutus ega prokuratuur kohustatud andma teile rohkem teavet. Pärast kohtueelse menetluse lõpule viimist annab prokurör teie kaitsjale kriminaaltoimiku koopia.

Millal saan ma rääkida oma kaitsjaga?

Sellest hetkest alates, kui teid on tunnistatud kahtlustatavaks kriminaalmenetluse raames, on teil õigus kohtuda ja rääkida oma kaitsjaga. Teil on õigus rääkida oma kaitsjaga enne seda, kui uurimisasutus alustab teie ülekuulamist.

Kinnipidamine ja vahistamine

Millistel asjaoludel võib mind kinni pidada?

Teid võib kahtlustatavana kinni pidada, kui:

teid tabatakse kuriteo toimepanemiselt või vahetult pärast seda;

kuriteo pealtnägija või kannatanu osutab teile kui kuriteo toimepanijale;

kuriteoga seotud tõendid viitavad teile kui võimalikule kuriteo toimepannud isikule.

Samuti võib teid kinni pidada, kui uurimisasutusel on muud teavet, mis viitab teile kui kahtlustatavale, ning:

te püüate põgeneda;

teie isik ei ole kindlaks tehtud;

uurimisasutus on seisukohal, et te võite jätkuvalt kuritegusid toime panna, hoiduda kriminaalmenetlusest või seda mõnel muul viisil takistada.

Teid võib kinni pidada ja vahistada teisele riigile loovutamise või teise riiki väljaandmise eesmärgil (vt [Ülekuulamine ja tõendite kogumine](#)).

Kes võib mind kinni pidada?

Uurimisasutusel on õigus teid kinni pidada. Kui teid tabatakse kuriteo toimepanemiselt või vahetult pärast seda põgenemiskatselt, võib teid politseisse kinnipidamiseks toimetada igaüks.

Kuidas ma saan teada, miks mind kinni peeti ja mis juhtub edaspidi?

Teie kinnipidamise ajal peab uurimisasutuse ametnik teatama teile kinnipidamise aluse ning selgitama teile teie õigusi ja kohustusi. Ametnik koostab kinnipidamise kohta protokollid, mis sisaldab teie kinnipidamise õiguslikku alust ja selle kuriteo asjaolusid, mille toimepanemises teid kahtlustatakse. Teil on õigus esitada taotlusi ja nõuda nende kandmist kinnipidamise protokollid.

Ma ei oska kohalikku keelt. Kuidas ma toimuvast aru saan?

Uurimisasutus peab teavitama teid viivitamata teile mõistetavas keeles ja teile mõistetaval viisil teie kinnipidamise alustest ja teie õigustest. Uurimisasutus peab tagama teile tõlgi, kui te seda vajate. Samuti tagatakse teie või teie kaitsja taotlusel tõlgi abi kaitsjaga kohtumisel, mis on otseselt seotud teie suhtes läbiviidava menetlustoimingu, esitatava taotluse või kaebusega. Kui menetleja leiab, et selliseks kohtumiseks ei ole tõlgi abi vajalik, vormistab ta keeldumise määrusega. Kui te ei valda eesti keelt, edastatakse teile järgmised dokumendid tõlgituna teie emakeelde või keelde, mida te valdate:

kahtlustatavana kinnipidamise protokoll;

vahistamismäärus;

Euroopa vahistamismäärus;

süüdistusakt;

kohtuotsuse tekst.

Lisaks nimetatud dokumentidele, võite ise või kaitsja vahendusel esitada põhjendatud taotluse kriminaalasjas kahtlustuse või süüdistuse sisu arusaamise või menetluse õigluse tagamise seisukohast olulise dokumendi tõlkimiseks emakeelde või keelde, mida te valdate. Kui menetleja leiab, et dokumentide tõlkimise taotlus ei ole põhjendatud, vormistab ta keeldumise määrusega.

Süüdistusakti ja kohtuotsuse tekst tõlgitakse kirjalikult. Ülejäänud dokumentide kirjaliku tõlke asemel võib need tõlkida suuliselt või teha nendest suulise kokkuvõtte, kui sellega ei mõjutata menetluse õiglust.

Kas ma saan teatada kinnipidamisest oma lähedastele?

Teil on õigus teatada kinnipidamisest omal valikul vähemalt ühele oma lähedasele. Teatamine toimub uurimisasutuse kaudu. See tähendab, et teil on õigus paluda teate edastamist teie valitud isikule. Seda teeb uurimisasutus.

Kui uurimisasutus leiab, et teie valitud isikule teie kinnipidamisest teatamine võib kahjustada kriminaalmenetlust, võib uurimisasutus teatamisest keelduda. Prokuratuur peab selliseks keeldumiseks loa andma.

Kui kaua võib mind kinni pidada?

Teid võib kinni pidada kuni 48 tundi. Kui kohus ei ole 48 tunni jooksul pärast teie kinnipidamist teinud teie kohta vahistamismäärust, peab uurimisasutus teid viivitamatult vabastama.

Millistel asjaoludel võib mind vahistada?

Teid võib vahistada prokuratuuri taotlusel, kui on alust arvata, et te võite kriminaalmenetlusest kõrvale hoiduda või uusi kuritegusid toime panna.

Vahistamiseks saab loa anda ainult kohtunik.

Kuidas tehakse otsus minu vahistamise kohta?

Uurimisasutus toimetab teid kohtuniku ette, kes peab tegema määruse teie vahistamiseks. Kohtuniku juurde kutsutakse samuti prokurör ning teie taotlusel ka teie kaitsja. Kohtunik tutvub teie kriminaaltoimikuga ning küsitleb teid teie vahistamise põhjendatuse kontrollimiseks. Pärast menetlusosaliste kuulamist kohus kas rahuldab vahistamistaotluse või lükkab selle tagasi. Kui vahistamistaotlust ei rahuldata, tuleb teid kohe vabastada.

Kui kaua võin ma olla vahistatud?

Kohtueelse menetluse etapis ei või te olla vahistatud üle kuue kuu. Erandlikel asjaoludel võib seda tähtaega pikendada. Pärast iga kahekuulise ajavahemiku möödumist on teil õigus esitada kohtule taotlus teie vahi all pidamise aluste läbivaatamiseks ning kohus peab viie päeva jooksul otsustama, kas vahi all pidamise jätkamine on õigustatud või ei. Kui kohus leiab, et vahi all pidamine ei ole enam põhjendatud, tuleb teid kohe vabastada.

Kas mind võib vabastada kaitsjoni vastu?

Teil on õigus taotleda vahistamise asendamist kaitsjoni vastu. Selleks peate esitama kohtule taotluse. Teid toimetatakse kohtuniku ette, kes langetab otsuse kaitsjoni taotluse üle. Kohtunik peab kuulama ära teie ja teie taotlusel ka teie kaitsja arvamuse.

Kui kohtunik taotluse rahuldab, vabastatakse teid vahi alt pärast seda, kui kaitsjoni summa on laekunud kohtu kontole.

Kas mul on õigus minu vahistamismäärus vaidlustada?

Teil on õigus vahistamismäärus vaidlustada. Selleks peate teie või peab teie kaitsja esitama algse vahistamismääruse teinud kohtu kaudu ringkonnakohtule kirjaliku kaebuse. Kaebus tuleb esitada kümne päeva jooksul vahistamismäärusest teada saamisest.

Ülekuulamine ja tõendite kogumine

Mis on ülekuulamise ja tõendite kogumise eesmärk?

Ülekuulamise ja tõendite kogumise eesmärk on selgitada välja ja panna kirja väidetava kuriteo asjaolud, et neid oleks võimalik kohtus kontrollida.

Uurimisasutus ja prokuratuur on kohustatud koguma nii teavet, mis viitab teie osalusele kuriteos, kui ka teavet, mis kõneleb teie kasuks. Te ei pea oma süüstust tõestama.

Kas minult küsitakse teavet?

Kui teid kahtlustatakse kuriteos, peab uurimisasutus teid viivitamata üle kuulama.

Kas ma pean uurimisasutusele teavet andma?

Te ei pea uurimisasutusele teavet andma või vastama teile esitatud küsimustele. Teil on õigus vaikida. Vaikimist ei saa mingil juhul tõlgendada süü omaksvõtmisena. Teid ei saa sundida andma ütlusi iseenda või oma lähedaste vastu.

Kuidas ülekuulamine toimub?

Ülekuulamise alguses tuleb teile öelda, et teil on õigus keelduda ütluste andmisest ning et teie ütlusi võidakse kasutada teie vastu. Kõigepealt tutvustatakse teile kahtlustuse sisu ning seejärel küsitakse teilt, kas te panite toime kuriteo, milles teid kahtlustatakse.

Teile antakse võimalus öelda, mida te uuritava kuriteo kohta teate. Samuti esitatakse teile küsimusi. Koostatakse kirjalik ülekuulamisprotokoll. Enne protokollil allkirjastamist on teil õigus see läbi lugeda. Teil on õigus lasta oma märkused protokollil lisada.

Mis juhtub, kui ma ütlen midagi, mis kahjustab minu kriminaalasja?

Teie ütlusi võidakse kasutada tõendina teie vastu.

Kas ma võin ennast enne kohtumenetlust süüdistuse kõigis või osades punktides süüdi tunnustada?

Te võite ülekuulamise ajal süü osaliselt või täielikult omaks võtta. Teil on samuti õigus teha seda igal ajal pärast ülekuulamist ka sellisel juhul, kui te ülekuulamisel oma süüd eitaste.

Kui te end süüdi tunnustate, siis sellega kriminaalmenetlus ei lõpe. Uurimisasutus peab siiski selgitama välja kuriteo asjaolud ja neid tõendama. Süü ülestunnistamine ei too automaatselt kaasa süüdimõistvat kohtuotsust.

Kas mul on õigus oma ülestunnistus hiljem tagasi võtta?

Kui te tunnustate oma süüd, on teil õigus oma varasemaid ütlusi muuta ja eitada oma süüd hiljem kriminaalmenetluse või kohtumenetluse käigus. Kuid sellisel juhul võidakse teie varasem ülestunnistus esitada kohtule ning seda võidakse kasutada tõendina teie vastu. Kui muud tõendid teie süüd kinnitavad, võib kohus teie ütlusi nende muutmise tõttu ebausaldusväärseks pidada.

Kas ma saan teavet tunnistajate kohta, kes minu vastu tunnistavad?

Eeluurimise ajal ei ole uurimisasutus kohustatud andma teile teavet selle kohta, millised tunnistajad on teie vastu ütlusi andnud ja mida nad on öelnud.

Üldjuhul saate te teavet tunnistajate ja nende ütluste kohta alles siis, kui teile antakse uurimise lõpus juurdepääs kriminaaltoimikule (vt [Juurdepääsu andmine kriminaaltoimikule, taotluste rahuldamine ja süüdistuse esitamine](#)). Enne kriminaaltoimiku tutvustamist on teil õigus taotleda juurdepääsu tõenditele, mis on olulised teie vastu esitatud kahtlustuse sisu täpsustamiseks, kui see on vajalik õiglase menetluse ja kaitse ettevalmistamise tagamiseks. Samuti on teil õigus taotleda juurdepääsu tõenditele, mis on olulised vahistamistaotluse põhjendatuse arutamiseks ning kinnipidamise ja vahistamise vaidlustamiseks kohtus. Tõenditele juurdepääsu võimaldamise otsustab prokuratuur.

Kas esitatakse küsimusi minu varasemate õigusrikkumiste kohta?

Teilt võidakse küsida teie varasemate õigusrikkumiste kohta, kuid te võite selle teabe andmisest keelduda. Uurimisasutusel on õigus erinevate registrite põhjal kindlaks teha, kas te olete varem kuriteos karistatud. Andmed kõigi varem toime pandud kuritegude kohta lisatakse süüdistusaktile.

Kas mind võib läbi otsida?

Uurimisasutusel on õigus teha teie isiku läbivaatus, et leida kuriteo jälgi, selgitada välja teie keha iseärasused ning leida muud eeluurimise jaoks olulist teavet.

Kas minult võib küsida sõrmejälgi ning kas minult võetakse DNA-proove (nt juuksed, sülg) või muid kehavedelikke?

Uurimisasutusel on õigus võtta teilt ekspertiisimaterjali ja proove, sealhulgas sõrmejälgi ja DNA analüüsiks bioloogilist materjali.

Proovide andmisest keeldumise korral on uurimisasutusel õigus kasutada sundi. Kui te keeldute proovide andmisest ja seda tehakse sunniga või kui proovide võtmine riivab teie keha puutumata, siis saab seda teha üksnes uurimisasutuse määruse alusel.

Kas minu kodu, äriruumid, auto jne võidakse läbi otsida?

Kuriteo kohta tõendite või muude kriminaalasja lahendamiseks vajalike esemete leidmiseks võidakse läbi otsida teie kodu, äriruumid, auto jne. Prokuratuur või kohus peab tegema läbiotsimismääruse. Kui läbiotsimiseks on kiireloomuline vajadus, on see lubatud ka uurimisasutuse määruse alusel.

Isikule, kelle juures läbiotsimist toimetatakse, tuleb näidata läbiotsimismäärust ning tal palutakse määruses märgitud objekt välja anda. Kui kõnealust objekti välja ei anta või on alust arvata, et seda tehti vaid osaliselt, viivad uurimisasutuse ametnikud läbi läbiotsimise.

Kas ma võin kaebuse esitada, kui minu õigusi rikutakse?

Kui teie õigusi rikutakse, on teil õigus kaevata uurimisasutuse tegevuse peale ning esitada vastav kaebus [prokuratuurile](#). Kui kaebus on seotud prokuratuuri tegevusega, võib selle esitada [riigiprokuratuurile](#). Kaebus vaadatakse läbi 30 päeva jooksul. Teile saadetakse otsuse koopia. Kui te ei nõustu riigiprokuratuuri otsusega, on teil õigus esitada kümne päeva jooksul kaebus kohtule.

Juurdepääsu andmine kriminaaltoimikule, taotluste lahendamine ja süüdistuse esitamine

Mis eesmärgil antakse juurdepääs kriminaaltoimikule?

Kriminaaltoimikusse lisatakse kõik eeluurimise ajal kogutud tõendid ja vajadusel kohtueelse menetluse kokkuvõtte, milles kirjeldatakse kuriteo asjaolusid. Teie kui kahtlustatava juurdepääs kriminaaltoimikule on vajalik selleks, et te oleksite teadlik teie vastu esitatud kahtlustusest ning süüdistusest ja selle põhjendustest. Juurdepääs kriminaaltoimikule tagab õiglase menetluse ja võimaldab ette valmistada kaitsset.

Millal saan ma kriminaaltoimikuga tutvuda?

Kui te olete tunnistatud kahtlustatavaks, on teil õigus igal ajal taotleda juurdepääsu tõenditele, mis on olulised teie vastu esitatud kahtlustuse sisu täpsustamiseks, kui see on vajalik õiglase menetluse ja kaitses ettevalmistamise tagamiseks. Samuti on teil õigus taotleda juurdepääsu tõenditele, mis on olulised vahistamistaotluse põhjendatuse arutamiseks ning kinnipidamise ja vahistamise vaidlustamiseks kohtus. Tõenditele juurdepääsu võimaldamise otsustab prokuratuur. Prokuratuur võib määrusega keelduda tõenditele juurdepääsu võimaldamisest, kui see võib oluliselt kahjustada teise isiku õigusi või kui see võib kahjustada kriminaalmenetlust.

Prokuratuur on igal juhul kohustatud tutvustama kriminaaltoimikutele teie kaitsjale pärast kohtueelse menetluse lõpuleviimist.

Kuidas antakse juurdepääs kriminaaltoimikule?

Sellest hetkest, kui kriminaaltoimik pärast kohtueelse menetluse lõpule viimist teile kättesaadavaks tehakse, peab teil olema kaitsja (vt [teabelehte nr 1](#)).

Prokuratuur annab kriminaaltoimiku koopia teie kaitsjale. Teie kaitsja tutvustab teile kriminaaltoimiku sisu.

Kui palju aega on mul kriminaaltoimikuga tutvumiseks?

Toimikuga tutvumiseks ei ole konkreetset tähtaega kindlaks määratud. Kui prokuratuur leiab, et toimikuga tutvumiseks viivitatakse, võib ta sellise tähtaja kindlaks määrata. Prokuratuur peab andma piisavalt aega, et te saaksite tegelikult kasutada oma õigust ennast kaitsa.

Mis on taotluste esitamise eesmärk?

Kogu kriminaalmenetluse vältel on teil ja teie kaitsjal õigus esitada prokuratuurile taotlusi. Taotluste esitamisega tagatakse kuriteo uurimise põhjalikkus ja erapooletus.

Teil on õigus taotleda:

täiendavate uurimistoimingute tegemist;

teie esitatud uute tõendite toimikusse lisamist;

kriminaalasja seisukohalt ebaolulise materjali toimikust väljajätmist jne.

Teil on samuti õigus taotleda, et prokuratuur lõpetaks kriminaalmenetluse, kui teie arvates ei ole selle jätkamine põhjendatud. Peale selle on teil õigus taotleda asja käsitlemist seaduses sätestatud lihtmenetluse korras (nt kokkuleppemenetluses) ilma tavapärase täiemahulise kohtumenetlusetä.

Kuidas taotlusi esitada?

Kuigi taotlusi võib esitada kogu kriminaalmenetluse vältel, on erikord taotluste esitamiseks pärast kriminaaltoimikuga tutvumist. Teil ja teie kaitsjal on kriminaaltoimiku tutvustamisest alates kümne päeva jooksul õigus esitada prokuratuurile taotlusi. Kui kriminaalasi on mahukas ja keeruline, võib prokuratuur seda tähtaega pikendada.

Kuidas toimub taotluste lahendamine?

Prokuratuur vaatab taotlused läbi kümne päeva jooksul. Kui prokuratuur taotlust ei rahulda, vormistatakse määrus, mille koopia edastatakse teile. Kui teie taotlust menetluse selles etapis ei rahuldata, võite selle kohtumenetluse ajal uuesti esitada.

Millal esitatakse süüdistus?

Pärast seda, kui te olete kriminaaltoimikuga tutvunud ja prokuratuur on teinud otsuse teie taotluste kohta, esitatakse teile süüdistus, kui prokuratuur on veendunud, et teie vastu on piisavalt tõendeid kohtumenetluse alustamiseks.

Kuidas süüdistus esitatakse?

Prokuratuur koostab süüdistusakti. Süüdistusakt on dokument, mis sisaldab süüdistuse aluseks olevaid tehioolusid ja süüdistust kinnitavaid tõendeid.

Prokuratuur edastab süüdistusakti teile ja teie kaitsjale ning saadab selle kohtusse.

Kas süüdistust saab enne kohtumenetlust muuta?

Kohus saab asja arutada üksnes süüdistusaktile tuginedes. Prokuratuur saab süüdistust muuta või täiendada, kuid sellisel juhul tuleb esitada uus süüdistusakt.

Minu üle on sama süüdistuse alusel teises riigis juba kohut mõistetud. Mis saab sellisel juhul?

Kui teid on sama süüdistuse alusel teises riigis süüdi või õigeks mõistetud, ei saa teile sama kuriteoga seoses uuesti süüdistust esitada. Sellises olukorras tuleb menetlus lõpetada teile kuriteos süüdistust esitamata.

Kas minu kriminaalasja saab lahendada kokkuleppe korras?

Pärast kriminaaltoimikuga tutvumist on teil õigus taotleda prokuratuurile kokkuleppemenetluse läbirääkimiste alustamist. Kui prokuratuur sellega nõustub, alustatakse teie ja teie kaitsjaga läbirääkimisi selle kuriteo õiguslikus kvalifikatsioonis, milles teid süüdistatakse, ja karistuses kokkuleppele jõudmiseks.

Kui te jõuate läbirääkimiste tulemusena kokkuleppele, vormistatakse see kirjalikult ja esitatakse kohtule kinnitamiseks. Kui kohus kokkuleppe kinnitab, mõistetakse teid kuriteos süüdi teie sõlmitud kokkuleppe tingimustel.

Täiendav teave mitteresidentidele

Mis on Euroopa vahistamismäärus?

Euroopa vahistamismäärus on taotlus, mille Euroopa Liidu liikmesriigi asutus esitab teisele Euroopa Liidu liikmesriigile konkreetse isiku kinnipidamiseks, vahistamiseks ja taotluse teinud riigile loovutamiseks, et viimati nimetatud riik saaks kriminaalmenetlust jätkata või kohtuotsuse täitmisele pöörata.

Millised on minu õigused, kui mind on Euroopa vahistamismääruse alusel kinni peetud?

Kinnipidamisel tuleb teile selgitada kinnipidamise aluseid ning teile tuleb teatada, et te võite nõustuda teisele liikmesriigile loovutamiselega. Kui te nõustute loovutamiselega, ei saa te oma otsust hiljem muuta. Kinnipidamisest alates on teil õigus saada tasuta õigusabi ja kasutada tõlgi abi.

Kuidas otsustatakse minu loovutamine teisele liikmesriigile?

Loovutamise või sellest keeldumise üle otsustab kohus. Kohtuistungil osalete teie, samuti osalevad sellel teie kaitsja ja prokurör. Kohus peab kuulama ära teie arvamuse loovutamise kohta. Kohus teeb määruse loovutamise või sellest keeldumise kohta. Teil on õigus vaidlustada kohtu määrus ringkonnakohtus kolme päeva jooksul alates määruse kättesaamisest. Ringkonnakohtus vaatab kaebuse läbi kümne päeva jooksul ning tema otsus on lõplik.

Kui kiiresti otsustatakse minu loovutamine teisele liikmesriigile?

Kui te nõustuite loovutamiselega, tuleb kohtuistung korraldada viie päeva jooksul, arvates Euroopa vahistamismääruse kohtusse saabumisest. Kui te loovutamiselega ei nõustunud, tuleb kohtuistung korraldada kümne päeva jooksul Euroopa vahistamismääruse kohtusse saabumisest arvates. Kohus teeb loovutamise kohta määruse viivitamata pärast isiku loovutamiseks korraldatud kohtuistungit. Erandjuhtudel võib seda tähtaega pikendada 30 päeva võrra. Loovutamisenetluses tehtud loovutamismääruse või loovutamisest keeldumise määruse peale võib esitada määruskaebuse ringkonnakohtusse kolme päeva jooksul määruse kättesaamisest arvates. Te võite kaebeõigusest loobuda, tehes selle kohta kirjaliku avalduse. Sellisel juhul jõustub kohtumäärus kaebeõigusest loobumise päeval. Määruskaebus vaadatakse ringkonnakohtus kirjalikus menetluses läbi kümne päeva jooksul arvates asja saabumisest ringkonnakohtusse. Ringkonnakohtu otsus on lõplik. Kui kohtu määrus teie loovutamise kohta on jõustunud, tuleb teid saata taotluse esitanud riiki kümne päeva jooksul. Kui üleandmist takistavad asjaolud, mis ei olene täitvast ega taotlevast riigist, antakse teid üle kümne päeva jooksul alates uuest kokkulepitud tähtpäevast. Üleandmise võib ajutiselt edasi lükata, kui on piisav alus arvata, et määruse täideviimine võib ohustada teie elu või tervist. Euroopa vahistamismäärus täidetakse kohe pärast eelnimetatud põhjuse äralangemist ja teid loovutatakse kümne päeva jooksul alates uuest kokkulepitud tähtpäevast. Kui teid selle aja jooksul riigist välja ei saadeta, siis tuleb teid vabastada.

Millistel asjaoludel võib mind teisele riigile välja anda?

Kui teine riik on alustanud teie suhtes kriminaalmenetlust ja koostanud vahistamismääruse või kui kõnealuse riigi kohus on teid vangi mõistnud, võib see riik taotleda teie kinnipidamist ja väljaandmist. Samuti võidakse taotleda teie kinnipidamist ja väljaandmist väljaandmistootluse, eelarestipalve (USA puhul) või Interpoli tagaotsimisipalve alusel. Kui Eesti on saanud teiselt riigilt väljaandmistootluse, eelarestipalve või vahistamistootluse Interpoli kaudu, võidakse teid kinni pidada ja väljaandmisenetluse ajal vahi all hoida. Väljaandmisenetluse ajal võib teid vahi all hoida kuni üks aasta. Vahi all pidamise üheaastast tähtaega võib eeluurimiskohtunik riigi peaprokurööri taotlusel pikendada ainult erandlikel asjaoludel. Kohus otsustab, kas väljaandmine on lubatav.

Kas ma võin vahistamise korral võtta ühendust oma riigi saatkonnaga?

Kui te olete välisriigi kodanik, saadetakse teie vahistamismääruse koopia välisministeeriumile, kes teatab teie vahistamisest teie kodumaa saatkonnale või konsulaaresindusele. Teil on õigus taotleda kohtumist oma riigi konsulaarametnikuga.

Kas mul on võimalik kasutada tõlki, kui ma kohalikku keelt ei valda?

Uurimisasutus ja prokuratuur peavad tagama, et te saate kasutada tõlgi abi. Tõlk peab viibima kõigi menetlustoimingute juures, milles te osalete. Tõlk on kohustatud tõlkima menetlustoiminguga seotud kogu teabe täpselt ja täies mahus. Samuti tagatakse teie või teie kaitsja taotlusel tõlgi abi kaitsjaga kohtumisel, mis on otseselt seotud teie suhtes läbiviidava menetlustoimingu, esitatava taotluse või kaebusega. Kui menetleja leiab, et tõlgi abi ei ole vajalik, vormistab ta keeldumise määrusega. Kui te ei valda eesti keelt, edastatakse teile järgmised dokumendid tõlgituna teie emakeelde või keelde, mida te valdate: kahtlustatavana kinnipidamise protokoll;

vahistamismäärus;

Euroopa vahistamismäärus;

süüdistusakt;

kohtuotsuse tekst.

Lisaks nimetatud dokumentidele, võite ise või kaitsja vahendusel esitada põhjendatud taotluse kriminaalasjas kahtlustuse või süüdistuse sisu arusaamise või menetluse õigluse tagamise seisukohast olulise dokumendi tõlkimiseks emakeelde või keelde, mida te valdate. Kui menetleja leiab, et dokumentide tõlkimise taotlus ei ole põhjendatud, vormistab ta keeldumise määrusega.

Süüdistusakti ja kohtuotsuse tekst tõlgitakse kirjalikult. Ülejäänud dokumentide kirjaliku tõlke asemel võib need tõlkida suuliselt või teha nendest suulise kokkuvõtte, kui sellega ei mõjutata menetluse õiglust.

Kas ma pean kriminaalmenetluse ajal riigis viibima? Kas ma võin riigist lahkuda?

Te ei pea kriminaalmenetluse ajal riigis viibima ning võite riigist lahkuda, kuid olete kohustatud ilmuma nõudmise korral uurimisasutusse, et see asutus saaks menetlustoimingu läbi viia. Uurimisasutus võib teil keelata lahkuda elukohast uurimisasutuse loata.

Kui teile on kohaldatud elukohast lahkumise keeldu ning te soovite lahkuda elukohast kauemaks kui kolmeks ööpäevaks, on teil vaja menetleja eelnevat luba. Kui te ei ilmu kohale uurimisasutuse kutsel või rikute elukohast lahkumise keeldu, siis võidakse teid trahvida või kohaldada raskemat tõkendit (näiteks vahistamine).

Kas mind võib üle kuulata teises riigis telekommunikatsioonivahendite, näiteks videolingi abil?

Uurimisasutus võib teid reaalajas toimiva videolingi kaudu välisriigis üle kuulata. Selline ülekuulamine on võimalik ainult teie nõusolekul.

Seonduvad lingid

Kriminaalmenetluse seadustik (Code of Criminal Procedure) - [inglise](#) ja [eesti keeles](#)

Viimati uuendatud: 08/08/2018

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Minu õigused kohtumenetluse ajal

Kus toimub kohtumenetlus?

Kõiki kriminaalasju arutatakse [maakohtutes](#). Üldjuhul teeb otsuse üks kohtunik. Esimese astme kuritegude kriminaalasju arutab eesistujast ja kahest rahvakohtunikust koosnev kohtukoosseis.

Kas kohtumenetlus on avalik?

Kohtumenetlus on avalik.

Kohus võib kuulutada kohtumenetluse osaliselt või täielikult kinniseks:

riigi- või ärisaladuse kaitseks;

kõlbluse, perekonna- või eraelu kaitseks;

alaealise või kannatanu huvides;

õigusemõistmise huvides, sealhulgas juhul, kui kohtuistungil avalikkus võib ohustada kohtu või kohtumenetluse poole või tunnistaja julgeolekut.

Kas süüdistust saab kohtumenetluse ajal muuta?

Enne kohtuliku arutamise lõppu võib prokuratuur teie vastu esitatud süüdistust muuta või täiendada. Süüdistuse muudatused ja täiendused esitatakse teile ja teie kaitsjale. Süüdistuse muutmise korral on teil ja teie kaitsjal õigus taotleda kohtuliku arutamise edasilükkamist, et teil oleks võimalik kaitse ette valmistada.

Mis juhtub, kui ma tunnistan ennast kohtumenetluse ajal süüdi süüdistuse mõnes või igas punktis?

Teie ülestunnistust käsitatakse kriminaalasjas ühe tõendina. Kui te ennast süüdi tunnistate, peab prokuratuur siiski teie süüd muude tõenditega tõestama.

Kas ma pean kohtumenetlusel kohal viibima? Kas kohut saab pidada ilma minuta?

Süüdistatava osavõtt kohtumenetlusest on kohustuslik. Erandkorras võib kriminaalasja arutada teie osavõtuta järgmistel juhtudel:

kui te rikkusite kohtuistungil korda ega täitnud kohtuniku korraldust ning teid on selle tulemusena kohtusaalist eemaldatud;

kui on küllaldane alus arvata, et te viibite väljaspool Eesti Vabariiki ja hoiate kohtumenetlusest kõrvale ning asja kohtulik arutamine on võimalik ilma teieta; kui pärast kohtuistungil ülekuulamist olete viinud end sellisesse seisundisse, et te ei suuda enam osaleda kohtulikul arutamisel, ning asja kohtulik arutamine on võimalik ilma teieta;

kui teie kohtusse toimetamine on raskendatud ja olete nõustunud kohtulikust arutamisest osavõtuga audiovisuaalses vormis;

kui olete esitanud kohtule põhjendatud taotluse arutada asja teie osavõtuta ja kohus on veendunud, et teie õigusi on võimalik kaitsta teie osavõtuta kohtulikust arutamisest, ning teie puudumine kohtuistungilt ei ole vastuolus avalike huvidega.

Kas ma saan osaleda videokonverentsi kaudu, kui ma elan teises riigis?

Kohus võib lubada teil osaleda kohtulikul arutamisel videokonverentsi kaudu, kui teie ilmumine kohtusse on raskendatud. Selline osalemine on võimalik ainult teie nõusolekul.

Kas mulle võimaldatakse tõlget, kui ma ei saa toimuvast aru?

Kui te ei mõista kohtumenetluse keelt, peab kohus tagama teile kohtumenetluse ajaks tõlgi.

Kas mul peab olema kaitsja? Kas mulle võimaldatakse kaitsja?

Teil peab olema kaitsja ja kui te ise endale kaitsjat ei valinud, määrab teile kaitsja Eesti Advokatuur (vt [teabelehte nr 1](#)).

Kas ma saan kohtumenetluse ajal sõna võtta? Kas ma pean kohtumenetluse ajal sõna võtma?

Teil on õigus kohtumenetluse ajal sõna võtta ja avaldada oma arvamust kohtuasja kõigi asjaolude kohta. Te ei pea kohtumenetluse ajal sõna võtma ning teil on õigus vaikida.

Mis juhtub, kui ma kohtus tõtt ei räägi?

Kui te tõtt ei räägi, ei saa teid selle eest karistada. Valeütluste andmise korral võidakse teie kogu ütlust (sealhulgas ka tõest osa) käsitada ebausaldusväärseks. Sellisel juhul ei käsitata teie ütlust tõendina.

Kas ma võin minu vastu esitatud tõendid vaidlustada?

Teil on õigus esitada vastuväiteid kohtus teie vastu esitatud tõendite. Tõendid ei ole kohtus lubatavad, kui need saadi õigusvastaselt. Teil on õigus seada kahtluse alla nii tõendite usaldusväärsus kui ka nende õiguslik lubatavus.

Teie ja teie kaitsja võite tõendid vaidlustada suuliselt ja kirjalikult menetluse igas etapis kuni kohtuliku arutamise lõpuni.

Milliseid tõendeid võin ma omalt poolt esitada?

Teil on õigus esitada kohtus mis tahes tõendeid, mis on kriminaalasja jaoks asjakohased.

Milliseid tingimusi minu tõendite suhtes kohaldatakse?

Uute tõendite esitamiseks tuleb üldjuhul esitada taotlus pärast kriminaaltoimikuga tutvumist või vähemalt kolm tööpäeva enne eelistungit. Kuid uusi tõendeid on võimalik esitada ka kohtumenetluse ajal, kui objektiivsetel põhjustel ei olnud neid võimalik esitada varem.

Kas ma võin kasutada tõendite kogumiseks eradetektiiv?

Teil on õigus kasutada tõendite saamiseks eradetektiivi. Eradetektiivi tegevus ei ole kriminaalmenetluses reguleeritud ning eradetektiivil puudub pädevus menetlustoimingute läbiviimiseks.

Kas ma võin paluda tunnistajatel enda kasuks tunnistada?

Teil on õigus lasta kutsuda kohtusse inimesi, kellel on teie kriminaalasja lahendamiseks vajalikku olulist teavet.

Kas ma võin või kas minu kaitsja võib esitada küsimusi teistele tunnistajatele? Kas mina võin või kas minu kaitsja võib nende ütlused kahtluse alla seada?

Teil ja teie kaitsjal on õigus esitada küsimusi kõigile tunnistajatele. Teil on õigus avaldada oma arvamust tunnistaja ütluste asjakohasuse ja tõepärasuse kohta. Teil on õigus esitada tõendeid, mis tõendavad tunnistaja ütluste tõele mittevastavust või seavad kahtluse alla nende usaldusväärsus.

Kas arvesse võetakse teavet minu varasemate õigusrikkumiste kohta?

Arvesse võidakse võtta üksnes sellist teavet teie varasemate õigusrikkumiste kohta, mis on kantud [karistusregistrisse](#) ning mida ei ole teie karistusandmetest kustutatud (karistusandmed kustutatakse 1 – 15 aasta jooksul pärast karistuse kandmist sõltuvalt õigusrikkumise raskusastmest).

Samuti võidakse arvesse võtta teistest riikidest saadud teavet teie varasemate karistuste kohta. Selleks et teie karistust saaks kohtus arvesse võtta, peab see olema esitatud süüdistusaktis. Teatavate kuritegude puhul võib sarnase kuriteo varasem toimepanek tuua kaasa rangema karistuse määramise.

Millised on kohtumenetluse võimalikud tulemused?

Pärast asja kohtulikku arutamist mõistab kohus teid kas õigeks või süüdi. Teid mõistetakse õigeks, kui kohtumenetluse ajal ei tõendata kuriteo toimepanekut või seda, et teie olete selle toimepanemises süüdi. Teid mõistetakse õigeks ka juhul, kui prokuratuur loobub süüdistusest. Teid mõistetakse süüdi, kui kohtus tõendatakse, et kuriteo panite süüliselt toime teie.

Süüdimõistmise korral määrab kohus teile karistuse vastavalt seadusele. Võimalikud karistused on:

rahaline karistus, mille määr võib olla 30–500 teie keskmist päevasissetulekut;

vangistus 30 päevast 20 aastani või eluaegne vangistus.

Teie nõusolekul võib kohus teatud juhtudel asendada vangistuse üldkasuliku tööga.

Teataval juhul võib kohus otsustada määrata teile katseaja. Sellisel juhul ei pea te alget karistust kandma või kannate ainult osa sellest, kui te ei pane katseajal toime uut kuritegu. Olenevalt asjaoludest võib katseaja pikkus olla kuus kuud kuni viis aastat.

Lisaks põhikaristusele võib kohus määrata lisakaristuse, näiteks keelata teil tegeleda teataval tegevusalal või teid Eestist välja saata. Samuti võib konfiskeerida igasuguse vara, mis on seotud kuritegevusega.

Milline on kannatanu roll kohtumenetluse ajal?

Kannatanul on õigus osaleda kohtumenetluses, anda ütlusi ja esitada tõendeid, nõuda kuriteoga põhjustatud kahju hüvitamist ja avaldada arvamust prokuratuuri poolt teile taotletava karistuse kohta.

Seonduvad lingid

Kriminaalmenetluse seadustik (Code of Criminal Procedure) - [inglise](#) ja [eesti keeles](#)

Karistusseadustik (Penal Code) - [inglise](#) ja [eesti keeles](#)

Viimati uuendatud: 08/08/2018

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Minu õigused pärast kohtumenetlust

Kas ma võin kohtuotsuse edasi kaevata?

Teil on õigus kohtuotsuse peale apellatsioon esitada. Te võite esitada apellatsiooni nii süüdimõistmise kui ka karistuse peale. Teil on õigus esitada apellatsioon kogu kohtuotsuse või selle osa peale.

Kuidas ma apellatsiooni esitan?

Te peate teatama teid süüdi mõistnud kohtule, et te soovite esitada apellatsiooni. Te peate seda tegema kirjalikult seitsme päeva jooksul alates kohtuotsuse väljakuulutamise. Seda võib teha ka faksi teel.

Apellatsioon esitatakse otsuse teinud kohtule 15 päeva jooksul alates päevast, mil te saite esmakordselt võimaluse kohtuotsusega tutvuda. Apellatsioon koostatakse kirjalikult ja saadetakse kohtusse posti või faksiga. Prokuratuuri ja kaitsja koostatud apellatsioon edastatakse kohtule ka elektrooniliselt. Kohtuotsuse teinud kohus saadab apellatsiooni ja kriminaaltoimiku [ringkonnakohtusse](#).

Mis juhtub siis, kui ma esitan apellatsiooni?

Kui te esitate apellatsiooni, ei jõustata alget kohtuotsust kuni kaebemenetluse lõpuni. Kui teid on enne kohtuotsuse tegemist või pärast seda vahistatud, ei vabastata teid põhjusel, et te esitasite apellatsiooni. Teid võib hoida vahi all kuni apellatsiooni kohta otsuse tegemiseni. Apellatsiooni läbivaatamiseks ei ole seaduses tähtaega kindlaks määratud, kuid seda tuleb teha mõistliku aja jooksul.

Kas ma võin apellatsioonimenetluses esitada uusi tõendeid? Millistel tingimustel?

Teil on õigus esitada apellatsioonimenetluses raames uusi tõendeid, kui on olemas objektiivsed põhjused, miks te ei esitanud neid tõendeid varem.

Mis toimub apellatsiooni arutamisel kohtus?

Ringkonnakohtus vaatab kriminaalasja läbi kirjalikus menetluses. Suulises menetluses vaadatakse kriminaalasi läbi teie või teise apellatsioonimenetluse poole taotlusel või siis kui seda peab vajalikuks ringkonnakohtus. Ringkonnakohtus arutatakse apellatsioonis esitatud väiteid. Kui te kohtusse ei ilmu, võib ringkonnakohtus arutada apellatsiooni teie osavõtuta. Pärast apellatsiooni arutamist võib ringkonnakohtus:

jätta esimese astme kohtu otsuse muutmata ja apellatsiooni rahuldamata;

muuta või täpsustada esimese astme kohtu otsust;

tühistada esimese astme kohtu otsuse ja teha uue otsuse;

tühistada esimese astme kohtu otsuse ja lõpetada kriminaalmenetluse;

tühistada esimese astme kohtu otsuse ja saata kriminaalasja uuesti arutada esimese astme kohtule.

Kas mul on võimalik uuesti apelleerida, kui esimene apellatsioon tulemust ei anna?

Ringkonnakohtu otsuse peale on võimalik esitada kassatsioon [Riigikohtule](#). Kassatsiooni saab esitada ainult advokaadi kaudu.

Kui te soovite esitada kassatsiooni, peate teatama sellest ringkonnakohtule seitsme päeva jooksul pärast apellatsiooni kohta tehtud otsuse väljakuulutamist. Kassatsioon ise tuleb esitada 30 päeva jooksul alates päevast, mil te saite esmakordselt võimaluse ringkonnakohtu otsusega tutvuda. Kassatsioon esitatakse Riigikohtule apellatsioonimenetluses otsuse teinud ringkonnakohtu kaudu.

Riigikohtul on õigus otsustada kassatsiooni menetlusse võtmise üle. Kui kohus keeldub kassatsiooni menetlusse võtmisest, ei pea ta seda põhjendama.

Millal on süüdimõistev otsus lõplik?

Süüdimõistev kohtuotsus muutub lõplikuks kohtuotsuse jõustumisega. See juhtub siis, kui apellatsiooni või kassatsiooni esitamiseks ette nähtud tähtaeg on möödunud. Kassatsiooni korral jõustub kohtuotsus siis, kui Riigikohus on keeldunud kassatsiooni menetlusse võtmisest või on teinud otsuse.

Kui minu apellatsioon rahuldatakse, siis kas süüdimõistmisest jääb jälg?

Teie süüdimõistmine kantakse karistusregistrisse alles pärast kohtuotsuse jõustumist. Kui ringkonnakohtus või Riigikohus tühistab teie kohta tehtud süüdimõistva kohtuotsuse, siis seda süüdimõistmist karistusregistrisse ei kanta.

Kas ma saan hüvitist, kui esimene otsus oli vale?

Teil on õigus saada hüvitist teile vabaduse võtmise, elukohast lahkumise keelu, ametist kõrvaldamise, vara arestimise või äravõtmise või ebamõistliku menetlusajaga tekitatud kahju eest, kui kriminaalmenetlus teie suhtes ei lõppenud süüdimõistmisega, samuti juhul, kui teie õigusi on süülise menetlusõiguse rikkumisega kahjustatud. Kahju hüvitamiseks tuleb esitada kirjalik taotlus kohtueelses menetluses prokuratuurile või kohtumenetluses maakohtule enne kohtuliku uurimise lõpetamist. Kui maakohus on teinud süüdimõistva otsuse ning jätnud kahju hüvitamata, saab selle vaidlustada apellatsioonimenetluses. Peale selle on teil õigus nõuda riigilt kaitsjale makstud tasu hüvitamist.

Ma olen pärit teisest riigist. Kas mind võidakse pärast kohtumenetlust saata tagasi sellesse liikmesriiki?

Kui te olete välisriigi kodanik, kes elab Eestis seaduslikult, ning teid on mõistetud süüdi tahtlikus kuriteos ja teile on määratud vanglakaristus, võib kohus lisakaristusena otsustada teid Eestist välja saata ning keelata teil kümme aastat Eestisse siseneda. Kuna Eestist väljasaatmine on samuti karistus, on teil õigus selle peale apellatsioon esitada.

Kui teil ei ole Eestis elamise õigust, toimub teie väljasaatmine riigist automaatselt ja selleks ei ole vaja kohtuotsust. Teil on õigus vaidlustada oma väljasaatmine, esitades kaebuse [halduskohtule](#). Asjaolu, et te olete oma väljasaatmise vaidlustanud, ei anna alust seda kohtumenetluse ajaks edasi lükata.

Mind mõisteti süüdi. Kas minu üle saab sama süüdistuse alusel uuesti kohut mõista?

Kui teid mõisteti süüdi, siis ei saa teie üle sama süüdistuse alusel uuesti kohut mõista.

Kas teave minu süüdimõistmise kohta kantakse karistusregistrisse ja kuidas seda teavet säilitatakse?

Teave teie süüdimõistmise kohta kantakse [karistusregistrisse](#). Registrit peab [justiitsministeerium](#) ning seda haldab [Registrite ja Infosüsteemide Keskus](#). Registrisse kantud ning kehtivad andmed on avalikud, välja arvatud seaduses sätestatud juhtudel.

Teavet võib edastada välisriikide riigiasutustele, kui see on lubatud rahvusvaheliste lepingute kohaselt. Teie karistusandmeid hoitakse ilma teie nõusolekuta. Andmed kustutatakse pärast seaduses sätestatud säilitamistähtaega (1 – 15 aastat alates karistuse ärakandmisest sõltuvalt õigusrikkumise raskusastmest).

Seonduvad lingid

Kriminaalmenetluse seadustik (Code of Criminal Procedure) - [inglise](#) ja [eesti keeles](#)

Karistusregistri seadus (Criminal Records Database Act) - [inglise](#) ja [eesti keeles](#)

Süüteo menetluses tekitatud kahju hüvitamise seadus (Compensation for Damage Caused in Offence Proceedings Act) - [inglise](#) ja [eesti keeles](#)

Väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seadus (Obligation to Leave and Prohibition on Entry Act) - [inglise](#) ja [eesti keeles](#)

Viimati uuendatud: 08/08/2018

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Liiklusnõuete rikkumised

Kuidas käsitletakse väiksemaid liiklusnõuete rikkumisi?

Karistused suurima lubatud sõidukiiruse ületamise ning parkimiskorra ja muude liiklusnõuete rikkumise eest määratakse väärteomenetluses.

Asjaomaseid väärtegusid menetleb [politsei](#) kas rikkumise tuvastamise kohas või politseijaoskonnas.

Puudub kohustus karistada teid kohapeal. Selle asemel võidakse teile esitada suuline hoiatus või määrata hoiatustrahv (kuni 15 eurot). Samuti on võimalik, et kohapeal tehakse otsus kiirmenetluses ning määratakse rahatrahv kuni 400 eurot. Kiirmenetlust saab viia läbi ainult teie nõusolekul. Isiku ütlused väärteo toimepanemise kohta võib heli- ja videosalvestada.

Kui te ei nõustu politsei seisukohtadega väidetava rikkumise kohta, on teil õigus kiirmenetlusest keelduda. Sellisel juhul koostab politsei kohapeal dokumendid rikkumise kohta, kuid karistust kohe ei määrata.

Dokumendid edastatakse politseijaoskonda, mille ametnikud peavad koguma tõendeid rikkumise kohta. Kui teid kuulatakse üle, on teil õigus vaikida. Teil on õigus tõlgi juuresviibimisele. Kui teil on kaitsja, on tal õigus ülekuulamise juures viibida. Teil on õigus tutvuda väärteomenetluse raames kogutud materjalidega ja esitada süüdistuse suhtes vastuväiteid.

Te võite esitada oma vastuväited 15 päeva jooksul alates väärteoprotokollil saamisest. Teile öeldakse, millal on teil võimalik saada politseilt väärteo kohta tehtud otsuse koopia. Koopia saamiseks peate teie või peab teie kaitsja minema politseijaoskonda. Postiga seda ei saadeta.

Liiklusväärteo eest karistatakse maksimaalselt 1200 euro suuruse trahviga. Liiklusnõuete tõsiste rikkumiste korral võidakse teie suhtes kohaldada aresti kuni 30 päevaks. Otsuse aresti kohaldamiseks saab teha ainult kohus. Samuti võidakse teilt võtta juhtimisõigus kuni kaheks aastaks. Kõige raskemad liiklusnõuete rikkumised on karistatavad kuriteona, sel juhul viiakse läbi kriminaalmenetlus.

Kui te politsei otsusega ei nõustu, on teil õigus esitada kaebus [maakohtule](#). Te peate esitama kaebuse 15 päeva jooksul alates otsuse kättesaadavaks tegemisest.

Liiklusnõuete rikkumiste eest võib karistusi määrata ka Euroopa Liidu teiste liikmesriikide kodanikele.

Kui te ületate suurimat lubatud sõidukiirust ning selle registreerib kiiruskaamera, määratakse hoiatustrahv sõiduki omanikule või registreeritud kasutajale.

Hoiatustrahvi maksimummäär on 190 eurot. Trahviteade saadetakse teile postiga. Kui te trahviteatega ei nõustu, on teil õigus teade vaidlustada 30 päeva jooksul selle saamisest. Kaebus tuleks esitada trahviteate saatnud politseijaoskonnale. Füüsilisest isikust mootorsõiduki eest vastutav isik peab juhul, kui ta vaidlustab trahviteate põhjusel, et mootorsõidukit kasutas teine isik, märkima kaebuses trahviteates märgitud ajal mootorsõidukit kasutanud isiku ees- ja perekonnanime ning elukoha aadressi, juhiloa numbri ning sünniaja või isikukoodi.

Kas väärteod kajastuvad minu karistusregistri andmetes?

Liiklusnõuete rikkumised kantakse karistusregistrisse, välja arvatud teave hoiatustrahvide kohta. Karistusandmed kustutatakse registrist ja kantakse üle arhiivi, kui väärteo eest mõistetud või määratud rahatrahvi tasumisest, aresti kandmisest, üldkasuliku töö sooritamisesest või põhikaristusena juhtimisõiguse äravõtmisest on möödunud üks aasta;

Seonduvad lingid

Liiklusseadus (Traffic Act) - [inglise](#) ja [eesti keeles](#)

Väärteomenetluse seadustik (Code of Misdemeanour Procedure) - [inglise](#) ja [eesti keeles](#)

Viimati uuendatud: 08/08/2018

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.